

Dr hab. inż. arch. **Joanna Giecwicz**

Politechnika Warszawska

Wydział Architektury

Ocena dorobku naukowo-badawczego dr MACIEJA LASOCKIEGO oraz wskazanego jako osiągnięcie naukowe cyklu publikacji pt.: „*IN QUEST OF CULTURAL AND POLITICAL DETERMINANTS OF THE SPATIAL PLANNING SYSTEM*” oraz dorobku dydaktycznego i organizacyjnego.

Podstawa recenzji

- Pismo Dziekana WA PW z dn. 08. 01. 2016r. dotyczące postępowania habilitacyjnego dr. Macieja Lasockiego
- Kopia decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dn. 04.12.2015r. powołującej komisję habilitacyjną
- Umowa zawarta z Dziekanem WA PW zlecająca wykonanie recenzji w przewodzie habilitacyjnym dr M. Lasockiego
- Ustawa z dn. 14.03.2003 (ze zmianami późniejszymi) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014., poz. 1852, ze zmianami w Dz.U. z 2015, poz. 249)
- Rozporządzenie MNiSW z dn.01.09.2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 196, poz. 1165)

Uwagi wstępne

Kandydat urodzony w roku 1970, ukończył studia magisterskie na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej w roku 1993, tam również obronił w roku 1999 prace doktorska pt.: „Organizacja stref pieszych w Warszawie”. Z autoreferatu wynika że jest zatrudniony od roku 2004 w Zakładzie Geografii Uniwersytetu Warszawskiego oraz na wydziale Architektury PW od roku 2008 w katedrze Planowania Urbanistycznego i Krajobrazu Wiejskiego; pracuje do chwili obecnej na stanowisku adiunkta w obu w/w uczelniach w wymiarze pełnego etatu. W latach 2006-2009 pracował na stanowisku adiunkta na Wydziale Zarządzania w Szkole Wyższej im. Bohdana Jańskiego w Warszawie.

Dokumentacja przedstawiona przez Kandydata w wersji papierowej i elektronicznej, składa się z dwóch części:

1/ stron 25 - wniosek z dn. 27 stycznia 2015 roku wraz z załącznikami (oraz tłumaczeniem na jęz. angielski)

1/ stron 78 – cykl 5 autorskich rozdziałów w pracach zbiorowych wybrany jako osiągnięcie naukowe, zatytułowany : *“In quest of cultural and political determinants of the spatial planning system”*, w języku angielskim; teksty autorskie to 51 stron, jeden rysunek.

Po wstępnej analizie **otrzymany materiał recenzentka określa jako wyjątkowo skromny.**

Ocena działalności naukowo-badawczej, organizacyjnej i dydaktycznej

Przedmiotem recenzji są wymienione w ustawie:

- dorobek i aktywność naukowa
- wskazane przez Kandydata osiągnięcie naukowe
- dorobek dydaktyczny, organizacyjny, popularyzatorski
- współpraca naukowa – szczególnie międzynarodowa
- ewentualne nagrody i wyróżnienia

Tematyka przedstawionych 12 opublikowanych prac naukowych (w tym 2 współautorskie) obraca się wokół związków polityki, kultury i planowania przestrzennego, miasta i jego ładu przestrzennego oraz ustaw, przepisów i kształcenia urbanistów. W materiałach nie ma kopii opublikowanych tekstów, więc nie ma możliwości oceny ich wartości merytorycznej. Jest to zestaw publikacji naukowych powstały po doktoracie w okresie 16 lat, a więc recenzentka uznaje go za skromny.

Drugim elementem podlegającym ocenie jest aktywność naukowa Kandydata zaprezentowana w spisie referatów wygłoszonych po doktoracie na tematycznych konferencjach naukowych; jest ich 11 + 1 poster, w tym 4 zagranicą. 12 referatów (nie ma tekstów referatów ani informacji o recenzentach) w ciągu 16 lat, można określić jako aktywność ograniczoną.

Kandydat uczestniczył we współpracy Wydziału Geografii Uniwersytetu Warszawskiego z uniwersytetem w Meksyku. Kandydat wymienia inne instytucje naukowe zagraniczne (Universidad Politecnica de Madrid, Universidad de Zaragoza, Instituto Nazionale di Riposo e Cura di Anziani Ancona, University of Southampton, University of Newcastle upon Tyne, Ludwig-Maximilians-Universität Muenchen, WHO) bez podania informacji o szczegółach w/w współpracy.

Kandydat jest członkiem TUP, współpracuje z SARP, z władzami Warszawy, prowadził w latach 2003-2004 szkolenia dla samorządów Warszawy, Łodzi, Szczecina, Olsztyna, Częstochowy, Lublina na temat stosowania ustawy o planowaniu przestrzennym.

Jest członkiem kolegium redakcyjnego pisma „Urbanistyka. Międzyuczelniane Zeszyty Naukowe” (3 punkty na liście MNiSW).

Polem działalności i doświadczeń dydaktycznych jest praca adiunkta na WA PW, Szkole im. Jańskiego oraz na Wydziale Geografii UW – lata 2004 do dziś. W ramach dydaktyki organizował cykle ćwiczeń i wykładów, seminaria tematyczne, przygotowywał programy ścieżek studiów, organizował współpracę studentów z samorządami w ramach zajęć projektowych, od roku 2007 wypromował 36 licencjatów i 30 magistrów. **Działalność dydaktyczną i organizacyjno-popularyzatorską oceniam jako wystarczającą.**

Kandydat zamieścił jedynie spis swoich osiągnięć twórczych – 4 projekty autorskie i udział w pozostałych 3. W/w spis nie stanowi materiału do analizy.

Ocena osiągnięcia naukowego zatytułowanego: „*In quest of cultural and political determinants of the spatial planning system*” – cyklu jednotematycznych rozdziałów w 5 książkowych publikacjach zbiorowych

Zgodnie z literą Ustawy osiągnięciem naukowym może być „cykl publikacji powiązanych tematycznie”. Kandydat wybrał 5 rozdziałów autorskich z 5 opublikowanych prac zbiorowych (których nie można określić terminem monografie). Powyższy wybór można uznać za „powiązany tematycznie” w najszerszym rozumieniu tego określenia – tzn. rozdziały dotyczą zagadnień planowania przestrzennego, kultury, polityki, globalizacji (rozdziały autorskie są w 3 recenzowanych pracach zbiorowych opublikowanych przez Uniwersytet Warszawski, nie ma informacji o recenzentach 2 prac zbiorowych wydanych przez Universidad Autonoma del Estado de Mexico). Cykl wybranych tekstów ze względu na eseistyczny charakter, wykazuje trudną do prześledzenia spójność poszczególnych rozdziałów.

Autor zdefiniował swoje osiągnięcie naukowe w autoreferacie: „...zaproponowany cykl publikacji ma formę **zbioru refleksji...**” i jest to określenie w pełni adekwatne do ujęcia treści kolejnych rozdziałów. Autor nie ustalił delimitacji czasowych ani przestrzennych dla obszaru badawczego omawianej tematyki, uznając iż: „...temat związków kultury i polityki z planowaniem przestrzennym okazuje się być dość rozległy i niemożliwy do bardzo precyzyjnej systematyzacji...”. Dodaje: „Wydaje się że uwarunkowania kulturowe planowania przestrzennego są postrzegane w różnych krajach w bardzo różnym zakresie” (str. 13 autoreferatu). Cały cykl charakteryzuje równie wysoki stopień uogólnień, zbliżony do powyższych cytatów. Język analizowanych tekstów nie jest językiem naukowym – nadużywane są określenia ogólnikowe, niefortunne lub wartościujące jak np.: pewne problemy (some problems), spektakularny rozwój (spectacular development), zazwyczaj (usually), wiele lat (many years), wydaje się (it

seems), zapewne (possibly, probably), być może (maybe), czasami (sometimes), różne (various), nieoczekiwanie (unexpectedly), wielki dochód (huge income), kilka (several, few), modne (fashionable), godny podziwu kształt (admirable shape), liczne (numerous), jakoś (in some way), ogólnie (generally), większość przypadków (most cases), raczej do przyjęcia (quite acceptable), nietrafiony (unfortunate), zapewne, do pewnego stopnia (to some extent), częściej (more often), wiele różnych systemów (many different systems), wielki, olbrzymi problem (huge problem), dość ważny (quite important), szeroko uznane (widely recognized), różne kraje, pewna część, nie wszędzie, itp. Szczególnie nadużywane są sformułowania: wydaje się, być może, różne, zapewne, często, ogólnie, czasami; (np. str. 223-224 w rozdz. nr 1; str. 176 w ostatnim rozdziale cyklu). Nie sposób wysunąć zarzutu że Autor nie ustrzegł się nieściśłości, ponieważ zaprezentowany cykl tekstów jest ściśłości naukowej wręcz pozbawiony.

W recenzowanym osiągnięciu naukowym są wymienione pozycje w bibliografii, ale brak jest odniesień do stanu wiedzy i analizy krytycznej pozycji istniejących w zasobach nauki. Autor zastosował język nienaukowy, odpowiedni dla esejów, felietonów, publicystyki prasowej. Styl tekstów recenzentka określa jako dygresyjny (bez stosowania przypisów). Wybór tej formy jest niezrozumiały i niewłaściwy dla opracowania naukowego. Autor nie popełnił podobnego błędu w swoim doktoracie, a więc ma warsztat i możliwości przygotowania opracowania naukowego.

Sformułowana w autoreferacie teza: *„konieczność wypracowania harmonijnych relacji pomiędzy lokalną kulturą a metodami i procedurami planowania przestrzennego”* jest słabo obecna jako tematycznie łącząca poszczególne teksty. Są one zdominowane przez powierzchowne stwierdzenia, pozostające w sferze, którą można określić jako „wishful thinking”, ewentualnie zawierają przypuszczenia i prognozy zamiast weryfikowalnych tez. Autor nie ustrzegł się naiwnych lub błędnych stwierdzeń w rodzaju: *„liberal ideology, which was the strongest in democratic countries... would leave regulation in that area /planning - uzup. rec./ to the free market”*; lub: *“ The main objective of urban planning is to execute plans once they are drawn up”* (str. 222, rozdz. nr1).

Tak zredagowane teksty nie mogą być uznane jako znaczny wkład w dyskurs naukowy, w rozwój dyscypliny a także stanowić świadectwa rozwoju

naukowego samego Autora po doktoracie. Od habilitanta w dziedzinie nauk technicznych wymaga się precyzji, zaprezentowania metodologii, pogłębienia badań, włączenia się w aktualny dyskurs naukowy, analizy stanu badań w istniejących licznych publikacjach. Autor nie odnosi się do istniejącego dorobku i literatury przedmiotu, nie podejmuje dyskusji polemicznych (np. z opracowaniami wymienionymi w bibliografiach). Pominięte są osiągnięcia autorów aktywnych w wybranej przez Autora tematyce jak Richard Sennett, Saskia Sassen, Manuel Castells, Richard Florida czy publikujący wyjątkowo intensywnie prof. Erik Swyngedouw, że nie wspomnę autorów polskich. Brak osadzenia tematyki w dorobku nauki światowej odbija się negatywnie na ocenie pracy i prowadzi do wysoce nieprecyzyjnych sformułowań: *„The city would gain a new structure with a new admirable shape defined by politics of urbanism. New instruments have not been elaborated yet, however the theory can lead to practical solutions”*.

Rozdział nr 1 jest luźnym przeglądem zagadnień konfliktów na styku polityki i planowania, np sformułowanie: *„It is a pity that so often politics is of little help and sometimes nothing but a nuisance for spatial planning”* nie wnosi wkładu do dyskusji naukowej. Na schemacie (autorskim?) zamieszczonym na str. 228 rozdz. nr 1, Autor analizuje *„środowisko polityczne w którym funkcjonuje system planowania przestrzennego”*. Jeśli sięga do analizy uproszczonego zilustrowania modeli *„primitive”* or *„byzantine”*, to brakuje odniesienia do klasycznego podziału na greckie **polis** jako politycznej przestrzeni rozwiązywania konfliktów (z dominacją interesów wspólnych, common good) i rzymskie **urbs** z jego strukturą prawną i administracyjną (z dominacją interesów prywatnych, ekonomicznych). Wpływy wyżej omówionej genezy dychotomicznej koncepcji rozwoju miast są dostrzegalne w czasach współczesnych - demokratyczne mechanizmy partycypacji vs post-demokratyczne deregulacyjne modele neoliberalizmu.

Autor przywołuje w w/w schemacie *„latin model”*, ale bez pogłębionej analizy formułuje nieuprawnione twierdzenie iż *„deregulacja prowadzi nieuchronnie do modelu prymitywnego”*. Przeczy temu istnienie zróżnicowanych struktur prawnych wypracowanych w kontynentalnej Europie, a odrębne zasady polityki przestrzennej UK trudno zaliczyć do modelu prymitywnego; str. 229 rozdz. 1).

W rozdziale nr 2 Autor opisuje przejawy zjawiska globalizacji w Polsce i na świecie (*“global changes can occur through the worldwide spread of phenomena that derive from natural or spontaneous development of human civilization”* str. 287). Konkretnie - pisze o centrach handlowych i suburbanizacji (urban sprawl) jako pochodnych kultury amerykańskiej. Modele i wzorce kulturowe mają bardziej złożone podłoża niż Autor zdaje się zauważać. Kontrowersyjna i intensywnie dyskutowana teza źródeł urban sprawl (str. 6/37), opisana w literaturze przedmiotu, wskazuje na europejską koncepcję ‘garden city’ Howarda, przeniesioną na znacznie większe obszary przestrzenne na terytorium amerykańskim, jako przyczynę suburbanizacji.

Rozdział nr 3 jest nieusystematyzowanym i powierzchownym omówieniem wybranych zagadnień urbanistyki i architektury ‘importowanej’ z innych obszarów kulturowych na terenie Dubai, Puerto Escondido, Ho Chi Minh City wraz z 2- stronicowym opisem świątyni w Yamoussouko i jej porównań do bazyliki watykańskiej. Ma to związek z poszukiwaniem odpowiedzi na ważne pytanie badawcze – czy rola kontekstu kulturowego jest decydująca w kształtowaniu systemów planistycznych, jaki jest wpływ rozwiązań ‘importowanych’ z innych obszarów kulturowych oraz jakie czynniki wpływają na skuteczną implementację planów, natomiast rozdział nie ma podsumowań i ewentualnych wniosków.

Rozdział nr 4 dotyczy polskich dylematów na styku demokracja/planowanie przestrzenne. Nie ma abstraktu i jest on podzielony na 8 części: decyzyjność, inkluzyjność, dobro publiczne, prawa jednostki, centralizacja, lokalność ? (localization), równość, wolność – podział ten świadczy o zbyt szerokim i ogólnym podejściu do tytułowego tematu, a więc do nieprecyzyjnych stwierdzeń jak np.: *„The dilemma is serious as in every country there are communities that are governed well and others that are out of luck with regard to having appropriate human capital”* (str.131).

W ostatniej, piątej, pozycji cyklu Autor wysuwa „ideę Miasta Politycznego”, nie odnosząc się do książki K. Nawratka: *„Miasto jako idea polityczna”*, tym samym nie włączając się w polski dyskurs naukowy, co jeszcze bardziej obniża wartość tekstu, a analogiczne zarzuty dotyczą całego recenzowanego cyklu. Nie przywołuje obecnych w dyskursie naukowym najnowszych koncepcji „**post-political city**” holenderskiego geografa,

badacza rozwoju miast, Erika Swyngedouw'a. Nie jest wkładem Autora w rozwój dziedziny naukowej akapit (str. 179): „*After we pass the wall of hostility, we follow the path of consensus to enter the field of discussion. Then we can spot the concentration of public attention which leads us up to the landmark of agreement. From there we can admire the perspective of public good that stretches down to limits of influence. Now we can fully experience the golden mean – the strength of our beautiful and useful city*”. Recenzentka nie podejmuje się przetłumaczyć powyższego fragmentu na język polski, ponieważ nie rozumie znaczenia i zawartości naukowej powyższego tekstu w oryginale.

Podsumowanie

Uwagi do poszczególnych rozdziałów stanowiących cykl słabo powiązany tematycznie są wybranymi przykładami zastrzeżeń recenzentki do publikacji jako całości, której ze względu na formę eseistyczną nie można poddać systematycznej i merytorycznej analizie.

W swoim „poszukiwaniu kulturowych i politycznych uwarunkowań systemu planowania przestrzennego” Habilitant wykazał zdolność dostrzeżenia szeregu złożonych zjawisk i czynników wpływających na kształtowanie regulacji planistycznych w różnych kontekstach kulturowych. W przedstawionych do recenzji materiałach Habilitant wymienia takie elementy problematyki jak: identyfikacja obszarów konfliktów polityki przestrzennej z systemami politycznymi i tożsamością kulturową; metody rozstrzygnięć i rodzaje postaw systemowych (liberalne, restrykcyjne, inercyjne, naśladowcze, inkluzywne, poszukujące równowagi celów, harmonii, skuteczności, dbające o dobro wspólne lub jednostkowe). Zauważa różnorodność aplikowanych modeli planowania i stosowanych strategii – konkurencyjne, naśladowcze, bierne, zcentralizowane, lokalne, hierarchiczne, koordynowane na wyznaczonych poziomach i wiążący się z nimi stopień regulacji/deregulacji przepisów. Sięga do doświadczeń krajów trzeciego świata, aby lepiej zrozumieć trudności realizacji polityki planowania np. w Polsce. Skłania się do wniosku iż decydujące o skuteczności planowania przestrzennego są harmonijne relacje pomiędzy lokalnym

środowiskiem kulturowym a stosowanymi metodami i procedurami, czyli kulturą prawną. Natomiast w tekstach rozdziałów te problemy i zjawiska nie zostały poddane badaniom, analizie krytycznej, nie zaistniały w strukturze oryginalnego wywodu naukowego, a więc **ich wartość poznawcza jest niska.**

Wniosek końcowy

Habilitant w swych publikacjach zatrzymał się na etapie „**zbioru refleksji**” ogólnych, nie sięgnął do metodologii naukowych, nie zawęził pola badawczego w czasie, przestrzeni i doborze zagadnień tematycznych, nie osiągnął celu badawczego – wskazań do modyfikacji polskiego systemu planowania przestrzennego. Według §4 p.1 rozporządzenia MNiSW zastosowane kryteria oceny w obszarze nauk technicznych dotyczą „...publikacji naukowych... innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w §3 dla danego obszaru wiedzy” – p.4a. Przedstawiony cykl publikacji oraz pozostałe osiągnięcia dorobku dr Macieja Lasockiego nie spełniają warunków art.16 Ustawy, nie stanowią znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej Architektura i Urbanistyka, a więc **recenzentka wnioskuje o niedopuszczenie dr Macieja Lasockiego do dalszych etapów procedury habilitacyjnej.**

Warszawa, 20 luty 2016